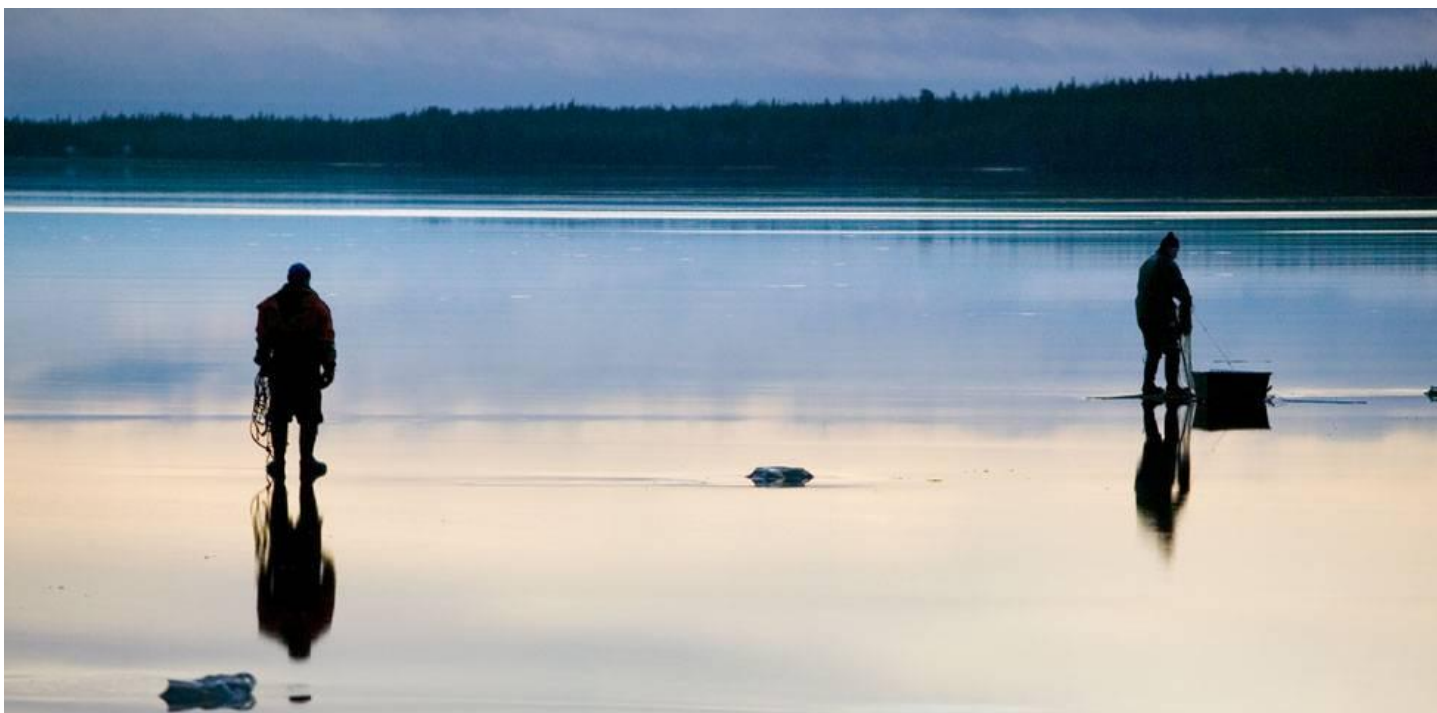

Rovaniemi

Laaja hyvinvointikertomus 2013-2016

Rovaniemen kaupunki

Sisältö

Hyvinvointikertomuksen vastuutahot ja sisältö	1
OSA I	2
1. Yhteenveto ja johtopäätökset hyvinvoinnista vuosilta 2008 - 2013	2
Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima:	2
Kaikki ikäryhmät:	3
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet:	6
Nuoret ja nuoret aikuiset:	7
Työikäiset:	9
Ikäihmiset:	10
Elinympäristö:	11
2. Keskeiset opit ja evästyksset	14
Kaikki ikäryhmät	14
Lapset, lapsiperheet ja nuoret	14
Työikäiset	15
Ikäihmiset	15
OSA II	16
3. Kaupunkistrategian painopisteet ja linjaukset	16
4. Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat	17
5. Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä nykyisellä valtuustokaudella	19
Ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen	19
Avo- ja kotihoidon ensisijaisuus	25
Kuntoutuksen toteutuminen hoito- ja palveluketjuissa	27
Työllisyyden edistäminen	28
OSA III	30
6. Valtuustokausittaisen hyvinvointikertomuksen hyväksyminen	30

Hyvinvointikertomuksen vastuutahot ja sisältö

Vastuutaho:
Hyvinvointiryhmä

Hyvinvointiryhmän jäsenet laadinnan aikana:

Apulaiskaupunginjohtaja Matti Ansala (pj.),
Apulaiskaupunginjohtaja Martti Anttila,
Sosiaali- ja terveysjohtaja Markus Hemmilä,
Ylilääkäri Markku Oinaala,
Vanhustyönjohtaja Johanna Lohtander,
Sosiaaliturvan johtaja Mirja Kangas,
Perhepalvelujohtaja Ritva Olsen,
Koulutusjohtaja Leila Alaraudanjoki,
Koulutussuunnittelija Kai Väistö,
Sivistystoimen asiantuntija Anne Luro,
Kulttuurijohtaja Marja Widenius,
Liikunta- ja nuorisajohtaja Sari Laakkonen,
Kaupunginsihteeri Kaisa Laitinen,
Turvallisuuspäällikkö Kari Tiermas,
Suunnittelupäällikkö Jussi Päckilä,
Kehittämispäällikkö Eva Repo / vs. Tarja Saarelainen
Henkilöstön kehittämispäällikkö Ville Urponen,
Elinkeinojohtaja Erkki Kautto,
Kaupunginarkkitehti Tarja Outila,
Kaupungininsinööri Olli Peuraniemi,
Ympäristönvalvonnan päällikkö Erkki Lehtoniemi,
Sosiaali- ja terveystalvelujen osastonjohtaja Pertti Hemminki,
Ylilääkäri/palvelupäällikkö Miia Palo,
Palvelupäällikkö Eliisa Lintula,
Sivistystalvelujen osastonjohtaja Antti Lassila,
Teknisen tuotanto-osaston osastonjohtaja Jouko Törmänen,
Työterveysliikelaitoksen johtaja Anne Kunnari / ylilääkäri Heli Leino,
Suunnittelija Sampa Määttä (siht.)

Kertomuksen sisältö:

Laaja hyvinvointikertomus 2013 - 2016 pohjautuu Kuntaliiton hallinnoimaan sähköisen hyvinvointikertomuksen mukaiseen rakenteeseen.

Kertomus on kolmiosainen. Osa I käsittelee edellistä valtuustokautta (2009 - 2012); tosin useat indikaattorit alkavat vuodesta 2008 ja osa niistä päättyy vuoteen 2013. Näin on pyritty rakentamaan mahdollisimman hyvä vertailtavuus menneisiin vuosiin ja toisaalta ottamaan mukaan tuoreimmat tilastot.

Osa II keskittyy meneillään olevan valtuustokauden (2013 - 2016) suunnitteluun, joka pystyttiin tekemään vasta vuoden 2013 aikana, johtuen sähköisen hyvinvointikertomuksen valtakunnallisen uudistuksen myöhästymisestä. Lisäksi kertomuksen valmistumista myöhästytettiin, jotta saataisiin mukaan tuoreen kouluterveyskyselyn tietoja. Osaa tarvittavista summaindikaattoreista ei kuitenkaan ole vielä muodostettu, joten näiden osalta tieto on puutteellinen. Osassa II keskeisessä asemassa ovat toimintaa ohjaavat painopisteet ja niihin liittyvät toimenpiteet.

Osa III sisältää valtuuston päätöksen hyväksyä hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomuksen liitteenä ovat kuviot ja taulukot, joiden pohjalta analyysi on toteutettu.

OSA I

1. Yhteenvedo ja johtopäätökset hyvinvoinnista vuosilta 2008 - 2013

Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima:

Toimintaympäristö

Rovaniemen keskeinen tavoite on ollut vahvistaa asemaansa työpaikkojen, asumisen ja palveluiden alueena. Viime vuosina kaupungin palvelutarjonta on laajentunut ja monipuolistunut. Erityisesti luovien alojen vahvistuminen on konkretisoitunut kulttuurista ja hyvinvointia tukevin investointeina. Kaupungin kansainvälisyys on vahvistunut ja sillä on ollut positiivisia vaikutuksia erityisesti matkailuun ja mutta myös asukkaiden hyvinvointiin.

Julkinen sektori on ollut pitkään kaupungissa suurin työllistäjä. Rovaniemi on edelleen Lapin hallinnollinen keskus, mutta perinteisen hallintokaupungin sijaan elinkeinollinen painopiste on siirtymässä muille toimialoille, esim. matkailuun, teollisuuteen ja tukku- ja vähittäiskauppaan. Yksityisten palvelualojen työpaikkojen määrä on ylittänyt julkisen alan palvelujen työpaikkamäärän. Kaivosteollisuuden kasvu pohjoisessa on vahvistanut Rovaniemeä kaivosalan palvelukeskuksena. Uusia merkittäviä taloudellisia ja muitakin yhteistyömahdollisuuksia on nähtävissä Pohjoiskalotin, Barentsin sekä laajemminkin arktisilla alueilla.

Rovaniemi, kuten muutkin kunnat, on kuitenkin isojen muutosten edessä kestävyysvajeen uhatessa kansallisesti. Väestö ikääntyy ja palvelutarve kasvaa. Valinnanvapauden laajentuminen, palvelurakenteiden muutokset ja muutostarpeet sekä samanaikaisesti kuntatalouden heikkeneminen ovat tulevaisuuden haasteita. Lisäksi työn alla ovat valtakunnalliset kunta- ja soterakennemuutokset, jotka tulevat vaikuttamaan paitsi kuntakenttään myös palveluverkkoon.

Poikkihallinnollisuuden tehokas toimiminen ja kolmannen sektorin toimijoiden, kuten kansanterveys-, kulttuuri- ja liikuntajärjestöjen rooli on tulevaisuudessa yhä merkittävämpi ihmisten hyvinvoinnin tukemisen näkökulmasta. Vastaisuudessa hyvinvointi on yhä enemmän myös ihmisten omalla vastuulla, kaupungin keskittyessä lakisääteisten peruspalvelujen turvaamiseen, mikä sekin vaatii toiminnan tehostamista nykyisestä. Kaupungissa on arvokeskustelun paikka siitä, mihin palveluihin tullaan jatkossa panostamaan ja mistä voidaan luopua.

Merkittävän haasteen jo lähitulevaisuudelle luo muutos huoltosuhteessa (dia 2). Se on viime vuosina heikentynyt tasaisesti ja sama suuntaus tulee jatkumaan eläkeikäisten osuuden väestöstä kasvaessa. Tällä hetkellä Rovaniemellä on noin 50 alle 15-vuotiasta tai yli 65-vuotiasta 100 työikäistä kohti.

Työllisyys ja koulutus

Omat ongelmansa tuo huono työllisyystilanne. Vuodesta 2008 alkaneen taloudellisen heittelehinnän vaikutukset näkyvät työmarkkinoilla. Merkittävää kohentumista ei ole tapahtunut viiden viimeisen vuoden aikana. Kesällä 2013 työttömien määrä oli jo samassa tasossa kuin vuonna 2009 (diat 3 ja 4). Pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt tasaisesti; vuoden 2012 lopussa ylittyi jo tuhannen pitkäaikaistyöttömän raja ja kasvu on jatkunut (dia 5). Nuorisotyöttömyys nousi vuodesta 2008 vuoteen 2009 selvästi, minkä jälkeen se kääntyi laskuun (dia 5). Vuodesta 2012 on kuitenkin alkanut uusi kasvu, joka jatkuu edelleen.

Yksi Rovaniemen eduista on koko maan tasoa koulutetumpi väestö (dia 6). Potentiaalia olisi kuitenkin vieläkin parempaan. Kaupungissa toimii sekä ammattikorkeakoulu että yliopisto. Valmistumisen jälkeen Rovaniemellä on kuitenkin rajoitetusti koulutusta vastaavaa työtä tarjolla, josta syystä monet korkeasti koulutetut siirtyvät työn perässä Oulun seudulle ja Etelä-Suomeen.

Väestö ja asuminen

Positiivista on myös lasten korkea syntyvyys. Se on ollut Rovaniemellä viime vuosina suhteellisen tasaisena, joten 0-6-vuotiaiden osuus väestöstä on kasvanut. Samaan aikaan lapsiperheiden osuus perheistä on kuitenkin pienentynyt, mikä myötäilee koko maan kehitystä (dia 7). Rovaniemellä on yhä selkeästi enemmän lapsiperheitä kuin koko maassa keskimäärin. Yksinhuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä on pysynyt suhteellisen tasaisena vuodesta 2008 alkaen (dia 8).

Yhden hengen asuntokuntien osuus asuntokunnista on kasvanut hiukan tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen (dia 9). Taso on koko maata korkeampi. Asumistapojen ja väestön ikärakenteen muutos luovat edelleen haasteita esimerkiksi palvelutarjonnan ja kaavoituksen suhteen. Kunnan tai kaupungin on kyettävä tarjoamaan palveluita ja asumisratkaisuja, jotka palvelevat entistä heterogeenisempää väestöä sekä huomioimaan myös erityisryhmien ja ikäihmisten tarpeet.

Kaikki ikäryhmät:

Toimeentulo

Riittävä toimeentulo on hyvinvoinnin perusta. Tästä näkökulmasta on positiivista, että toimeentulotukimenot asukasta kohti ovat Rovaniemellä samassa tasossa kuin koko maassa keskimäärin, eikä kasvua ole viime vuosina juurikaan tapahtunut (dia 10). Huomionarvoista on, että SOTKANetin tietojen mukaan kuntien työttömyysasteella ei tunnu olevan suurta vaikutusta toimeentulotuen menojen määrään, vaan toimeentulotuen kustannuksia näyttäisi nostavan enemmänkin kuntien kaupunkimaisuus. Rovaniemellä menee siis tällä mittarilla tarkasteltuna vähintäänkin kohtuullisesti. Työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi Rovaniemellä vuosina 2012 ja 2013 johtuen erityisesti työmarkkinatuen korotuksesta (dia 11). Korotuksen vaikutus oli vuonna 2012 noin 500 000 euroa. Työmarkkinatukiudistuksen jälkeen vuodesta 2006 alkaen valtio on vastannut työmarkkinatuen maksamisesta ensimmäisten 500 työttömyyspäivän ajalta. Sen jälkeen kustannukset on jaettu puoliksi valtion ja kunnan kesken. Vastaavasti valtio on korvannut puolet kunnan maksamasta perustoimeentulotuesta. Valtioneuvoston kehyspäätösten 2014-2017 tavoitteiden mukaan vuodesta 2015 alkaen valtio vastaa työmarkkinatuen maksamisesta enää ensimmäisen 300 päivän ajalta. Tämä kasvattaa toteutuessaan osaltaan paineita palvelujärjestelmän muutoksiin.

Kunnan yleisen pienituloisuusasteen tarkastelu tukee käsitystä, että viime vuosina rovaniemeläisten toimeentulon suhteen ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Pienituloisuusastetta kuvaava indikaattori on pysytellyt tasaisena tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen (dia 12). Merkittävää kuitenkin on, että taso on hieman koko maan tasoa korkeampi. Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Tuloerojen kasvu ja taso on pysytellyt Rovaniemellä koko maan tasoa lievempänä (dia 13). Vain lievän kasvun voi nähdä tyydyttävänä kehityksenä, kun ottaa huomioon, että työllisyys ja työttömyys ovat keskeisimmät tuloeroihin vaikuttavat tekijät. Mikäli nykyisen kaltainen työttömyyden lisääntyminen jatkuu, on tuloerojen kasvun uhka suuri. SOTKANetin mukaan hyvin suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista koheesiota, luottamusta ja liikkuvuutta, joiden heikkenemisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja talouteen.

Terveys

Keskeisimmät mittarit ihmisten terveyden suhteen ovat Kelan ylläpitämät sairastavuusindeksi ja kansanterveysindeksi. Ne ilmaisevat, miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon. Sairastavuusindeksi on pysytellyt Rovaniemellä tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen tasaisena, mutta koko maan keskiarvoa korkeampana (dia 14). Indeksillä perustuu kolmeen rekisterimuuttajaan: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä ja erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen osuuteen väestöstä. Kansantauti-indeksi on noussut tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen (dia 15). Astma on noussut suurimmaksi kokonaisindeksiä nostavaksi osatekijäksi. Diabeteksen osalta Rovaniemen tilanne on heikentynyt koko maan keskiarvoa paremmasta tilanteesta hieman sitä heikommaksi. Nousua on tapahtunut kahdeksan yksikköä vuosien 2008-2012 välillä. Positiivista kehitystä on tapahtunut erityisesti sydämen vajaatoiminnan vähenemisenä, mutta tämäkin indeksi on edelleen koko maan väestön keskiarvoa korkeampi. Kansantauti-indeksi on noussut Rovaniemellä vuosien 2008-2012 tarkastelujaksolla 2,0 yksikköä. Ennaltaehkäisevän työn merkitys on ratkaisevassa asemassa näiden indikaattoreiden arvojen pienentämiseksi eli ihmisten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Valitut hoitokäytänteet ja toimintatavat sekä näiden tehokkuus vaikuttavat terveydellisten ja sosiaalisten tekijöiden lisäksi siihen, miten kaupunki tai kunta näyttäytyy terveyttä tai sosiaalista asemaa mittaavien indikaattoreiden näkökulmasta. Aikuisten mielenterveyspalveluiden käyttö niin avohoitokäyntien kuin myös laitoshoidon osalta on maan keskitasoa (diat 16 ja 17). Kustannusvertailussa kuitenkin psykiatrisen laitoshoidon kustannukset Rovaniemellä ovat selkeästi korkeammat kuin keskisuurten kaupunkien kus-

tannusvertailun keskiarvo. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit ovat Rovaniemellä selkeästi pienemmät kuin koko maassa keskimäärin (dia 18).

Koska laitoshoido on yleensä avohoidoa kalliimpaa, tulisi tulevaisuudessa panostaa nykyistä enemmän kevyempiin hoitomuotoihin silloin, kun se on mahdollista. Jatkuvasti kasvavia sosiaali- ja terveysmenoja on muuten vaikea hillitä. Rovaniemen taso näitä menoja indikaattorissa on ollut viime vuodet samassa tasossa koko maan keskiarvon kanssa, mutta vuonna 2012 asukasta kohti lasketut nettokustannukset kasvoivat hieman keskiarvoa suuremmaksi (dia 19).

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen osuus on kasvanut Rovaniemellä viime vuosina selvästi (dia 20). Trendi on poikkeava koko maan kehitykseen nähden. Potilaita Rovaniemellä oli asukasmäärään suhteutettuna vuonna 2012 selkeästi enemmän kuin koko maassa, kun vielä vuonna 2008 olleet tilastossa samassa tasossa. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset ovat Rovaniemellä koko maan tasolla (dia 21).

Liikunta

Liikunta on merkittävä tekijä hyvinvoinnin ylläpidon ja sairauksien ennaltaehkäisyn kannalta. Rovaniemellä on noin 400 - 600 liikuntapaikkaa riippuen laskentatavasta. Suurin osa liikuntapaikoista on ulkoliikuntapaikkoja ja -ympäristöjä, kuten pallo-, jääkiekko-, luistelukenttiä sekä ulkoilureittejä. Rovaniemen kaupungin liikuntapoliittisen ohjelman laatimisen yhteydessä suoritettiin vuonna 2013 kysely, jossa selvitettiin kuntalaisten liikuntatottumuksia ja kokemuksia liikuntaan liittyvistä asioista. Kysyttäessä kuntalaisten näkökulmia liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen kehittämisen tärkeydestä, nousivat kevyen liikenteen väylät ja lähiliikuntapaikat tärkeimmiksi kohteiksi (diat 22 ja 23). Myös kuntoratojen ja hiihtolatuojen sekä uimahallin kehittäminen koettiin merkittäväksi. Tämä osoittaa, että kaupungissa tulee vastaisuudessa panostaa erityisesti helposti saavutettavien liikuntapaikkojen kehittämiseen. Samaa tukee vastanneiden jakauma harrastettujen lajien mukaan (dia 24).

Rovaniemen kaupungissa on viime vuosina panostettu erityisesti ikääntyneiden liikuntaan, joten käyntimäärät ohjatuissa ikääntyneille suunnatuissa ryhmissä ovat kasvaneet samalla kun työikäisten käyntimäärät ovat vastaavasti laskeneet (dia 25). Jatkossa Rovaniemen kaupunki panostaa entistä enemmän lapsiin ja nuoriin sekä ikääntyneisiin. Talouden tasapainottamiseksi työikäisen väestön kustannusvastuuta terveysliikunnassa lisätään.

Oman tuotannon ohella kaupunki tukee kaupungin muuta liikuntatoimintaa. Rovaniemellä on noin 200 kolmannen sektorin järjestöä, jotka tuottavat valtaosan kaupungin liikunta- ja urheilupalveluista; viikoittain noin 1900 tuntia. Kolmannen sektorin toteuttamaa liikuntatoimintaa tuetaan esimerkiksi järjestämällä liikuntavuoroja sekä myöntämällä taloudellista tukea. Vuokratukea maksetaan yhdistyksille, joille ei ole osoitettu kaupungin omaa tilaa tai kaupungin omien tilojen vuorot eivät riitä. Vuokratuella vuoroilla liikkuu noin 2000 - 2500 henkilöä noin 900 tunnin aikana viikossa. Tuki kattaa kolmasosan yhdistysten todellisesta tarpeesta. Tukeksi voidaan laskea myös kaupungin omista tiloista maksetut sisäiset vuokrat. Tulevaisuuden näkökulmasta kiristynyt kuntatalous pakottaa kaupungin panostamaan yhä enenevässä määrin lakisääteisiin palveluihin. Tämä luo haasteita paitsi oman liikuntatuotannon järjestämiseen myös kolmannen sektorin tukemiseen. (dia 26)

Kulttuuri

Rovaniemi on monella tapaa aktiivinen kulttuurikaupunki. Innostava ja monipuolinen kulttuurielämä on keskeinen osa kaupungin viihtyvyyttä, vetovoimaisuutta ja aivan olennainen osa asukkaiden hyvinvointia.

Kulttuurin ja taiteen merkitystä ihmisen fyysiselle ja henkiselle hyvinvoinnille on tuotu esiin monissa tutkimuksissa. Kulttuuri ja taide tuovat hyvää mieltä ja oloa, jotka parantavat ihmisen elämänlaatua ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kulttuuri ja taide tarjoavat myös tilaisuuden osallistua ja tehdä itse, jolloin voimme olla sekä kokijan että tekijän roolissa. Hyvinvointipalvelujen ketjussa kulttuurilla ja taiteella on tärkeä rooli esimerkiksi yksinäisyyden poistajana ja yhteisöllisyyden edistäjänä.

Palveluja on tuotettu kohdennetusti lapsille, nuorille ja perheille, työikäisille sekä ikäihmisille. Rovaniemen kaupungissa tehtävässä lasten ja nuorten kulttuurityössä etsitään ja käytetään tietoisesti menetelmiä, joiden avulla mahdollistetaan sosiaalinen vahvistuminen. Kulttuurityössä etsitään myös tietoisesti kohderyhmiä, joiden parissa on mahdollista saada aikaan positiivinen vaikutus. Osallisuuden kokemista, suunnitelmallista tietojen ja taitojen kartuttamista, luovaa tekemistä ja monipuolista yhteistyötä, hyvin-

voinnin ja tasa-arvoisten palvelujen kehittämistä on tehty kaupunkimme kulttuurityössä laajalti. Kaupungin kulttuuripalvelukeskus on myös työllistänyt työttömiä taiteilijoita ja monien eri alojen osaajia.

Kulttuuritapahtumat tavoittavat suuren joukon rovaniemeläisiä vuosittain (dia 27). Erityisesti Rovaniemi-viikko on vakiinnuttanut suosionsa viime vuosina.

Kirjasto on kehittänyt täsmäpalvelun, jonka avulla palvelua on mahdollista viedä kotiin saakka. Kirjastossa on tapahtunut paljon ihmisiä kiinnostavaa, niin kylillä kuin keskustassakin. Sähköinen asiointi on lisääntynyt viime vuosina runsaasti (dia 28).

Museot puolestaan ovat tuottaneet ikäihmisille suunnattuja, muistamista ja hyvinvointia parantavia palveluja ja hankkeita (dia 29). Taide muistaa, vaikka oma muistimme heikkenisi. Taiteen yksi tehtävä on hyvinvoinnin ja tiedollisen tason edistäminen tunteen kautta.

Kamariorkesteri on tarjonnut mahdollisuuden nauttia musiikista (dia 30). Avoimet kenraaliharjoitukset ovat löytäneet uusia kuulijoita ja orkesterin vierailut lähellä kuntalaisten arkea ovat saaneet hyvää palautetta.

Teatteri on vakiintunut osa kuntalaisten kulttuuria (dia 31). Teatterikäynnit vähenivät teatterin siirryttyä väistötiloihin, jossa istuinten määrä on Lappia-taloa rajallisempi. Vuonna 2013 katsojamäärät kuitenkin jälleen kasvoivat. Teatterin tärkeää hyvinvointityötä ovat muun muassa kiertuetoiminta ja kuraattorityö. Nuorille ja heidän opettajilleen on toteutettu työpajoja, tutustumiskierroksia, teatterikasvatusta, tehtäväpaketteja ja koulutusta. Yleisökasvatus on olennainen osa teatteritoimintaa.

Kulttuuri on yksittäisten taidemuotojen lisäksi mm. sarjakuvaa, elokuvaa, tanssia, musiikin eri genrejä, kädentaitoja ja valokuvaa. Kaupungin kulttuuripalvelukeskus, yritykset ja yhteisöt, vapaa kenttä, kolmas sektori sekä yksittäiset toimijat ovat kaikki tarjonneet rovaniemeläisille upeita elämyksiä ja kokemuksia. Kulttuurin ja taiteen tekemisessä korostuu yhteinen tekeminen ja verkostoissa toimimisen taito.

Turvallisuus

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset ovat lisääntyneet Rovaniemellä tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen. Vuodesta 2011 vuoteen 2012 kasvu oli erityisen jyrkkää ja Rovaniemen ero koko maan tasoon kasvoi huomattavasti (dia 32). Alapuolisessa poliisin katsauksessa esiintuotu lainsäädännön muutos on osaltaan vaikuttanut määrien kasvuun, mutta isoa eroa maan keskimääräiseen tasoon se ei selitä. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset kuvaavat sellaisten väkivaltarikosten määrän kehitystä, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko (SOTKANet).

Huumausainerikosten määrä on kasvanut vuosien 2008 - 2012 välillä (dia 33), mutta Poliisin mukaan ne ovat kuitenkin pysytelleet pidemmän aikavälin keskiarvossa. Huumausainerikoksiin kuuluvat huumausaineen käyttörikokset, huumausainerikokset sekä törkeät huumausainerikokset (SOTKANet).

SOTKANetin indikaattoriarvion mukaan suuri osa rikoksista ei tule poliisin tietoon.

Poliisin katsaus kaupungin hyvinvointikertomukseen vuoden 2012 osalta

Poliisin tehtävämäärä väheni edellisvuodesta. Hälytystehtävät vähenivät lähes 10 % pitkän aikavälin keskiarvosta ja rikosilmoituksetkin jonkin verran. Poliisin keskimääräinen toimintavalmiusaika hälytystehtävissä on ollut hienoisessa kasvussa ja on nyt 16 minuuttia. Juopuneiden säilönnöt ovat vähentyneet jo usean vuoden ajan.

Poliisille kirjatut väkivaltarikokset lisääntyivät tuntuvasti, mutta syy löytyy tiukentuneesta lainsäädännöstä. Nyt myös lievät pahoinpitelyt lähiomaisten kesken ovat virallisen syytteen alaisia. Omaisuusrikosten määrä on laskussa, samoin poliisin tietoon tulleiden rattijuopumusten määrä. Myös liikenneturvallisuuden vaarantamiset ovat vähentyneet. Huumausainerikollisuus on pysynyt pidemmän aikavälin keskiarvossa.

Rovaniemen turvallisuustilanteen muutos parempaan noudattelee pääosin valtakunnallista kehitystä.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet:

Päivähoito

Kunnallinen ja ostopalveluina hankittu päiväkotihoito ovat lisääntyneet palvelutarpeen kasvun myötä, vastaavasti perhepäivähoito on vähentynyt perhepäivähoitajien vähenemisen myötä (dia 34). Päivähoidon piirissä olleiden 1-6-vuotiaiden määrä koko ikäryhmästä vuonna 2013 oli 72 %, kun vastaava luku koko maassa vuonna 2012 oli 67 %.

Sosiaaliset suhteet

Nykypäivänä monilla nuorilla/varhaisnuorilla on paljon kavereita, muttei kuitenkaan sellaista hyvää ystävää ja rinnallakulkijaa, jolle voi kaikki omat ilot, surut ja henkilökohtaiset asiat kertoa. Tämän ilmiön tarkastelemiseksi tulisi tehdä kyselytutkimus niin tyttöjen kuin poikienkin osalta, jotta siihen pääsisi paremmin kiinni. Kokemuspohjainen tieto tämän suuntaisesta ilmiöstä on tullut nuorten parissa työskenteleviltä. Samaa tukevat 8- ja 9-luokkalaisten tehdyn kouluterveyskyselyn tulokset: Rovaniemellä ilman läheistä ystävää on noin joka kymmenes nuori, mikä on samaa tasoa koko maan keskiarvon kanssa (dia 35). Tilanne on kuitenkin parantunut edellisistä kouluterveyskyselyistä.

Vanhemmuuden puutetta kokeneiden rovaniemeläisten 8.- ja 9.-luokkalaisten osuus on pienentynyt. Kun vuonna 2008 vanhemmuuden puutetta koki 27,0 prosenttia kouluterveyskyselyyn vastanneista, oli heidän osuutensa pudonnut vuoden 2010 kyselyssä 24,3 prosenttiin (dia 36). Kyseinen arvo on kuitenkin yhä koko maan tasoa korkeampi. Vaikka osuus on pienentynyt, niin silti indikaattori on hälyttävän korkealla. Vuoden 2013 kouluterveyskyselyn tulokset ovat tulleet, mutta vastaavaa vanhemmuuden puutteesta kertovaa summaindikaattoria ei ole vielä muodostettu. Osaa yksittäisistä mittareista tarkastelemalla saa kuitenkin kuvan, että vanhemmuuden puute on vähentynyt eli suuntaus on edelleen positiivinen. Koulun näkökulmasta oppilaiden vanhemmilla on yhä kasvava tarve saada tukea vanhemmuuteen ja lapsen koulunkäynnin tukemiseen. Rovaniemellä on järjestetty esimerkiksi koulunsa aloittavien lasten vanhemmille vanhempainkouluja. Valtakunnallisesti voidaan olettaa, että vastuuta lapsen kasvatuksesta ja hyvinvoinnista on suunnattu liikaa yhteiskunnan vastuulle.

Terveys

Perheneuvolan asiakkaiden määrä on pysytellyt Rovaniemellä korkeana koko vuodesta 2008 alkavan tarkastelujakson ajan (dia 37). Asiakkuuksia suhteessa alle 18-vuotiaaseen väestöön on ollut Rovaniemellä selkeästi enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Perheneuvolan asiakasperhemäärät ovat nousseet vuosittain, uusia vireillepanoja oli vuonna 2012 noin 500. Rovaniemeläiset käyttävät muihin kuntiin nähden paljon perheneuvolapalveluja. Tämä johtuu osittain psykologipalvelujen vähäisyydestä muissa palveluissa.

Kouluterveyskyselystä selviää lisäksi, että keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta on vuosina 2008 ja 2010 kokenut rovaniemeläisistä nuorista noin 13 prosenttia (dia 38). Lukuarvo on samassa tasossa koko maan keskiarvoon nähden. Vuoden 2013 osalta summaindikaattoria ei ole vielä saatavilla. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi koki vuonna 2008 noin 18,7 prosenttia ja vuosina 2010 ja 2013 noin 17,0 prosenttia 8.- ja 9.-luokkalaisista (dia 39). Vuosina 2010 ja 2013 Rovaniemen ja koko maan prosenttiosuudet olivat lähellä toisiaan.

Koulun fyysisten työolojen puutteita (8- ja 9-luokkalaisten osalta) tarkastelevassa indikaattorissa on tapahtunut Rovaniemen osalta kasvua, joka on ollut koko maan kasvua suurempaa (dia 40). Todennäköisesti esimerkiksi koulujen sisäilmaongelmat ovat lisänneet terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneiden lukumäärää. Koulun fyysiset työolot ja oppilaiden terveydentila korreloivat selkeästi toisiinsa. Koulun fyysisellä toimintaympäristöllä on vaikutusta myös oppilaiden oppimistuloksiin ja työssä jaksamiseen. Työskentelyä haittaavat tekijät olivat kouluterveyskyselyssä opiskelutilojen ahtaus, melu, sovimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitulit, tapaturmavaara.

Lastensuojelu

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on neljän viime vuoden aikana kasvanut lievästi. Vastaavasti huostassa olleiden lasten määrä on vaihdellut hieman viime vuosien aikana. Lastensuojeluilmoitusten

määrässä on tapahtunut nousua vuodesta 2009 alkaen. Vuonna 2012 sijoitettujen lasten osuus ikäluokastaan oli 1,6 % ja avohuollon asiakkaina olleiden osuus 6,9 %. Kahden edellisen vuoden aikana ja laitos-sijoitusten osuus on vähentynyt perhesijoitusten määrä kasvanut. (dia 41)

Toimeentulo

Lasten pienituloisuusastetta mittaava indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaitten henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista alle 18-vuotiaista henkilöistä. Lasten pienituloisuusaste (vuonna 2011 17,1) on pysynyt Rovaniemellä tasaisena tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen (dia 42). Arvo on kuitenkin korkeampi kuin koko maassa (vuonna 2011 14,9). SOTKANetin mukaan lapsiperheiden suhteellinen tuloasema on keskimääräistä heikompi, mikäli alle 18-vuotiaiden pienituloisuusaste on korkeampi kuin väestön yleinen pienituloisuusaste. Rovaniemellä lasten pienituloisuusaste on pysytellyt viime vuosina noin 0,7 prosenttia yleistä pienituloisuusastetta pienempänä.

Nuoret ja nuoret aikuiset:

Sosiaaliset suhteet

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista noin kuudella prosentilla ei ole yhtään läheistä ystävää (dia 43). Osuus on pienentynyt vuoden 2010 tilanteesta huomattavasti. Samaan aikaan opiskelijoiden sosiaalisen median käyttö on lisääntynyt huomattavasti. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista vastaava osuus oli vuonna 2013 noin seitsemän prosenttia (dia 44). Prosenttiosuus on pysynyt tasaisena viime vuosina. Lukioissa osuus oli hieman koko maata matalampi ja ammatillisissa oppilaitoksissa samassa tasossa koko maan kanssa.

Nuorisotilat ovat oleellinen osa nuorten yhteisöllisyyttä. Rovaniemen nuorisotilaverkostoon kuuluu kahdeksan nuorisotilaa. Nuorisotilojen pääsääntöinen käyttäjä on 13-20-vuotias, Rovaniemellä asuva tai koulua käyvä nuori. Kolmen viime vuoden aikana nuorisotilojen saavutettavuus on lisääntynyt huomattavasti (vuonna 2010 yhteensä 1830 nuorta ja vuonna 2012 yhteensä 2241 nuorta) (dia 45). Merkillepantavaa kävijämäärissä on useimpien keskustan ulkopuolisten tilojen parempi saavutettavuus verrattuna keskusta-alueen tiloihin. Toki huomioon otettavaa on se, että erilaisten toimintojen tarjonta keskustan alueella on myös suurempaa. Nuorten osallisuutta nuorisotiloilla varmistetaan tilahallituksilla, jotka valitaan aina lukuvuodeksi kerrallaan tilan kävijöistä.

Terveys

Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi Rovaniemen ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuonna 2010 koki 23,1 prosenttia opiskelijoista, mikä oli selvästi suurempi määrä kuin koko maassa keskimäärin (dia 46). Nousua vuoden 2008 vastaavaan osuuteen oli 2,7 prosenttiyksikköä. Vuonna 2013 osuus laski Rovaniemellä kuitenkin 19 prosenttiin, kun vastaavasti koko maan osuus nousi 22 prosenttiin. Suuntaus Rovaniemellä on siis hyvä. Huomion otettavaa on, että Lapin ammattiopistossa on aloitettu nelisen vuotta sitten vuosittainen Törkeän hyvät päivät -tapahtuma, jossa on panostettu nimenomaan nuorten hyvinvointiin kokonaisuudessaan. Tämän tapahtuman vaikutukset lienevät nähtävissä vuoden 2013 kouluterveyskyselyn tuloksissa. Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden kohdalla tilanne on samankaltainen; 20 prosenttia koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi vuonna 2013 (dia 47). Lukema on vuoden 2008 tasoa korkeampi, mutta vuoden 2010 lukemaa matalampi. Koko maahan nähden Rovaniemi erottuu negatiivisesti.

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneiden 18-24-vuotiaiden osuus Rovaniemellä oli vuonna 2008 koko maata alhaisempi (dia 48). Seurantajaksolla osuus nousi kuitenkin selvästi koko maan keskitasoa korkeammaksi. Selittävänä tekijänä voi olla, ettei Rovaniemellä ole riittävää panostusta avohoittoon, josta syystä hoidot keskittyvät laitoshoittoon.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten osuus on kasvanut sekä Rovaniemellä että koko maassa vuodesta 2008 vuoteen 2011 (dia 49). Rovaniemen arvot ovat olleet koko tarkastelujakson ajan koko maan tasoa alhaisemmat. SOTKANetin mukaan vuonna 2007

noin puolella mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saaneista oli koko maan tasolla mielenterveysdiagnoosina älyllinen kehitysvammaisuus.

Alle 25-vuotiaiden raskaudenkeskeytykset ovat Rovaniemellä koko maata yleisempiä (dia 50). Raskaudenkeskeytysten määrä oli ennen vuotta 2011 selkeässä laskussa, mutta kyseisenä vuonna tapahtui jyrkkä nousu. Vuonna 2012 raskaudenkeskeytykset jälleen vähenivät.

Päihteet

Nuorten tupakointi on vähentynyt viime vuosina runsaasti sekä ammatillisten oppilaitosten opiskelijoilla että lukio-opiskelijoilla (diat 51 ja 52). Ero päivittäin tupakoivien määrässä on valtava ammatillisten oppilaitosten (2013: 31 %) ja lukio-opiskelijoiden (2013: 6 %) opiskelijoiden välillä. Tupakkatuotteista nuuskan käytön yleisyyttä tulisi tutkia tarkemman käsityksen muodostamiseksi. Yleinen käsitys nuorilla on, että nuuskan käyttö on lisääntynyt.

Ammatillisten oppilaitosten oppilaista Rovaniemellä oli vuoden 2013 kouluterveyskyselyn mukaan huumeita kokeillut 19 prosenttia vastanneista ja lukio-opiskelijoista 10 prosenttia vastanneista (diat 53 ja 54). Huomionarvoista on iso ero ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden ja lukio-opiskelijoiden välillä. Osuudet ovat pienentyneet molemmissa ryhmissä vuoden 2010 kouluterveyskyselystä. SOTKANetin mukaan indikaattorin tulkinna on hyvä ottaa huomioon vastaustilanteen erityisyys. Opiskelijat täyttävät kyselyn opettajan valvonnassa, mutta opiskelijoilla voi olla sosiaalisia paineita vastata liioitellen mikäli muut opiskelijat pyrkivät näkemään vastauksia.

Tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleiden nuorten osuus on pysytellyt tasaisena sekä Rovaniemellä että koko maassa (dia 55). Indikaattori kuvaa osaltaan alkoholin ja huumeiden käytön aiheuttamien ongelmien määrää ja niiden vaikeusastetta. On kuitenkin huomattava, että laitoshoidon määrä riippuu myös käytettävissä olevista resursseista (esim. kuinka paljon alueella on tarjolla päihdehuollon katkaisu- ja kuntoutuslaitosten palveluita) sekä kertoo vallitsevista hoitokäytännöistä.

Turvallisuus

Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista fyysistä uhkaa oli vuoden 2013 kouluterveyskyselyn mukaan kokenut 22 prosenttia opiskelijoista (dia 56). Osuus on pienentynyt vuodesta 2010, jolloin vastaava luku oli peräti 25,2 prosenttia. Myös koko maahan nähden tilanne on parantunut. Prosentuaaliset arvot ovat siitä huolimatta erittäin korkeita. Lukio-opiskelijoiden osalla vastaavat osuudet olivat selkeästi alhaisemmat; Rovaniemellä vuonna 2010 opiskelijoista 15,7 % ja 2013 opiskelijoista 13 %. SOTKANetin mukaan indikaattori ilmaisee ryöstön, ryöstön yrityksen, vahingoittamisuhkailun tai kimppeun käymisen uhriksi joutuneiden ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osuuden prosentteina kyselyyn vastanneista ko. ikäluokassa.

Koulutus ja toimeentulo

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuudessa Rovaniemen tilanne on koko maan tasoa parempi (dia 57). Huolestuttavampaa Rovaniemen osalta on opintojen niin sanottu negatiivinen keskeyttäminen eli opiskelijalla opinnot keskeyttäessään ei ole tietoa toisesta opiskelupaikasta tai myöhemmästä opiskelun jatkumisesta. Etsivän nuorisotyön tehostamisella voi pitkällä aikajänteellä saada parannusta tilanteeseen (dia 58). Etsivä nuorisotyö on tavoittanut vuodesta 2011 lähtien yhteensä 530 nuorta. Ensisijainen yhteistyökumppani etsivällä nuorisotyöllä ovat olleet 2. asteen ammatilliset oppilaitokset. Etsivä nuorisotyö on ohjannut nuoria elämän- ja arjenhallintaan kuuluvissa asioissa (opiskelu, asuminen, toimeentulo) sekä mielenterveyspalveluihin.

Opintojen keskeyttäminen ammatillisessa koulutuksessa väheni vuonna 2012 edelliseen vuoteen verrattuna (dia 59). Huomionarvoista kuitenkin on, että negatiivinen eroaminen lisääntyi hieman kaikissa muissa yksiköissä paitsi Lapin ammattiopiston palvelualueilla. Palvelualueiden negatiivinen eroaminen pieneni huomattavasti. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijoiden (LAMO) eroamistilastot ovat kautta aikojen olleet hieman muita suuremmat. Alan luonteesta johtuen, monet opiskelijat siirtyvät kesken opintojen työelämäänsä. Lisäksi moni opiskelijoista huomaa opiskelujensa aikana, että on tehnyt väärän valinnan. Mielenterveysongelmat ovat yksi hyvin yleinen syy elämänhallintataitojen puuttumisen ohella, mitkä aiheuttavat opintojen keskeytymisiä.

Lukio-opintojen keskeyttäminen on selkeästi harvinaisempaa kuin ammatillisten opintojen (dia 59).

Koulun fyysisissä työoloissa puutteita vuonna 2008 koki lukio-opiskelijoista noin 60 prosenttia vastan-
neista. Vuonna 2010 heidän osuutensa oli pudonnut 54 prosenttiin ja vuona 2013 edelleen 32 prosenttiin
(dia 60). Osuus pieniä koko maan tasoa alhaisemmaksi. Lyseonpuiston lukion remontti ja Ounasvaaran
lukion siirtyminen toisiin tiloihin ovat voineet vaikuttaa tuloksen paranemiseen. Ammatillisissa oppilaitok-
sissa osuus on pysytellyt 36-38 prosentin lukemissa, mikä on hieman alle koko maan keskiarvon.

Rovaniemellä on hieman koko maan tasoa enemmän pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneita nuoria
aikuisia (dia 61). Heidän osuutensa on kuitenkin viime vuosina hieman pienentynyt ja ero koko maan
tasoon kaventunut.

Työikäiset:

Terveys ja päihteet

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen osuus oli Rovaniemellä vuonna 2008 samassa
tasossa koko maan kanssa. Seurantajaksolla tapahtui selvää kasvua ja vuonna 2012 Rovaniemen ero
koko maahan nähden oli selkeästi suurempi (dia 62).

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleiden 25-64-vuotiaiden osuus on pysytellyt Rovaniemellä viime vuo-
sina samansuuruisena (dia 63). Rovaniemen osuus vuonna 2012 oli samassa tasossa kuin koko maassa
keskimäärin. On myös huomioitava, ettei tästä indikaattorista voida vetää suoria johtopäätöksiä päihtei-
den käytön vähentymisestä tai lisääntymisestä, sillä laitoshoidon määrä voi muuttua esimerkiksi avohoi-
don lisääntymisen myötä. Tarkasteltaessa sairaaloissa ja terveyskeskuksissa päihteiden vuoksi vuode-
osastoilla hoidettujen määrää, on Rovaniemi samassa tasossa koko maan kanssa.

Rovaniemellä on selvästi korkeampi taso koko maahan nähden raskaudenkeskeytyksissä. Vuoden 2009
jälkeen määrä kasvoi, kunnes laski vuonna 2012 (dia 64).

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden määrä Rovaniemellä on selkeästi korkeampi kuin
koko maassa keskimäärin (dia 65). Vuodesta 2008 alkavalla tarkastelujaksolla määrä on laskenut, kuten
koko maassakin, tosin vuonna 2012 Rovaniemen osuus kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna.
Kehitys on ollut vastaavan tyyppinen myös sairauspäivärahaa saaneiden osalta (dia 66).

Toimeentulo ja työllisyys

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus 25-64-vuotiaissa on palannut vuoden 2008 tasolle
hienoisen nousun jälkeen (dia 67). Osuus on Rovaniemellä hieman koko maan tasoa korkeampi. Toi-
meentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden kehitys on samansuuntaista kaikkien toimeentulotukea saanei-
den määrän kehityksen kanssa (dia 68). Pitkäaikaisasiakkaiden osuus väestöstä mittaa paremmin todel-
lista köyhyyttä kuin kaikkien toimeentulotukiasiakkaiden osuus väestöstä.

Vaikeasti työllistyvien osuus työikäisistä on Rovaniemellä hieman maan keskitasoa korkeampi (dia 69).
Vuodesta 2008 on tapahtunut lievää nousua, mutta viime vuosina tilanne on tasaantunut Rovaniemen
osalta noin 2,5 prosentin lukemiin. SOTKANetin mukaan vaikeasti työllistyvien ryhmään luetaan pitkäai-
kaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, toimenpiteeltä työttömäksi jääneet ja toimenpiteeltä
toimenpiteelle siirtyneet. Vaikeasti työllistyvät ovat työikäisiä, jotka liikkuvat työttömyyden, työvoimapo-
liittisten toimenpiteiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työ-
markkinoilla. Elinkeinorakenteen muutos ja työelämän vaatavuus voivat olla syynä siihen, että työttömän
ammatillista osaamista vastaavia työpaikkoja ei ole tarjolla. Lisäksi ikä, vajaakuntoisuus, terveydelliset ja
psykososiaaliset ongelmat voivat vaikeuttaa työllistymistä.

Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden osuus Rovaniemellä on lähes samassa tasossa koko maan kanssa,
vain hieman sitä korkeampi (dia 70). Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttö-

mysseläkettä saaneiden osuus on Rovaniemellä pysytellyt tasaisena koko tarkastelujakson ajan (dia 71). Osuus on samaa tasoa koko maan kanssa. Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömysseläkettä saaneiden osuus on pysytellyt Rovaniemellä tarkastelukaudella tasaisesti lähellä koko maan tasoa (dia 72). Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömysseläkettä saaneiden osuus on Rovaniemellä vain hieman koko maan tasoa korkeampi (dia 73).

Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä on Rovaniemellä selkeästi alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin (dia 74). Vuonna 2012 keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä oli Rovaniemellä 57,9 vuotta, kun se koko maassa oli 59,2 vuotta.

Ikäihmiset:

Vertailukohteiden arviointia suhteessa toisiinsa vaikeuttaa se, että ikääntyneiden palvelujärjestelmä on kokonaisuus ja eri kunnat valitsevat erilaisia järjestämistapoja. Yksittäisten palvelujen vertailu kuntien kesken ei siis kerro koko totuutta, sillä kunnassa voi olla panostettu esimerkiksi palveluasumiseen asiakkaiden kunnosta ja toiveista johtuen.

Terveys

Rovaniemen dementiaindeksi on korkeampi koko maan tasoon nähden (dia 75). Tuorein indeksi on merkitty vuodelle 2009, mutta sen laskemiseen on käytetty vuosien 2008-2010 tietoja, näin on varmistettu riittävä tapausmäärä pienimmillekin aluetasoille. Vertailukohteita korkeampi dementiaindeksi voi korkeamman ilmaantuvuuden lisäksi kertoa myös siitä, että muistisairaudet tunnistetaan varhaisessa vaiheessa. Jatkossa on syytä seurata ja kiinnittää huomiota muistisairauksien hoidon palvelujen järjestelyihin.

Eryiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä on ollut Rovaniemellä koko tarkastelujakson ajan koko maan tasoa enemmän, mikä on otettava huomioon eläkeväestön toimintakykyä ja palvelujen tarvetta arvioitaessa (dia 76). Eryiskorvausoikeus kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä. Sen ulkopuolelle jää kuitenkin mm. allergioita ja joitakin tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Depressiolääkkeistä korvausta saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuus on pysytellyt viime vuosina tasaisena ja on koko maata alhaisempi (dia 77).

Rovaniemellä vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen 65 vuotta täyttäneiden osuus on ollut tarkastelujaksolla vuodesta 2008 alkaen samassa tasossa koko maan kanssa (dia 78). Rovaniemellä on kuitenkin mahdollista alentaa vielä osuutta verrattuna esimerkiksi Lappeenrantaan; siellä saman indikaattorin arvot ovat olleet selkeästi Rovaniemen tasoa alhaisemmat. SOTKANetin mukaan sairaalahoittoa tarvitsevat iäkkäiden henkilöiden tapaturmat merkitsevät yleensä lievää vaikeamman vamman syntymistä, joka vaikuttaa ikääntyvän henkilön terveyteen ja hyvinvointiin. Sairaalahoito sisältää sekä julkisen sektorin (kunnat, kuntayhtymät ja valtio) että yksityisen sektorin järjestämän sairaalahoidon.

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä tuhatta asukasta kohti ovat kasvaneet Rovaniemellä tarkastelujaksolla (dia 79). Koko maan tasolla kehitys on ollut osin päinvastainen. Rovaniemen nousun selittäväenä tekijänä lienee palveluasumisen osuus palvelurakenteessa ja lisääntyneet lääkäreiden vastaanottoajat.

Asuminen ja kotihoito

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus ikäluokastaan on pysynyt Rovaniemellä viime vuosina suhteellisen tasaisena ja samassa tasossa koko maan kanssa (dia 80). Rovaniemen taso on hieman tavoiteltua matalampi. Rovaniemellä 75 vuotta täyttäneistä asuu yksin noin puolet ikäluokasta (dia 81).

Tehostetussa palveluasumisessa 75 vuotta täyttäneiden osuus on pysynyt Rovaniemellä vuodesta 2009 alkaen tasaisena (dia 82). Samanaikaisesti terveyskeskuksessa laitoshoidossa olleiden osuus on hieman vähentynyt (dia 83). Kokonaisuutena tehostettu palveluasuminen ja laitoshoido yhteensä laskien on Rovaniemi samassa tasossa koko maan kanssa.

Omaishoidontuensaajien osuus on ollut Rovaniemellä tarkastelujaksolla koko maata korkeampi ja ikäohjelman tavoitteiden mukainen (dia 84). Tavoitteena on lisätä kotona asumisen osuutta nykyisestä. Yhtenä merkittävänä kotona asumiseen vaikuttavana tekijänä on hissillisten kerrostalojen osuuden lisääminen. Kaupunki on myöntänyt hissiavustuksia viime vuosina yhteen tai kahteen kerrostaloon vuodessa (dia 85).

Säännöllisen kotihoidon piirissä on Rovaniemellä koko maata enemmän 75 vuotta täyttäneitä ikäluokkaansa suhteutettuna (dia 86). Vuodesta 2009 lähtien säännöllisen kotihoidon nousua selittävät muutokset tilastoinnissa erityisesti kotisairaanhoidon kohdalla.

Rovaniemellä vuonna 2012 säännöllisen kotihoidon asiakkaita, joiden luona käytiin 1-3 kertaa kuukaudessa, oli muuta maata enemmän. Vastaavasti asiakkaita, joiden luo tehtiin paljon käyntejä kuukauden aikana, oli muuta maata vähemmän. Yli puolella säännöllisen kotihoidon asiakkaista hoidon tarve oli vuonna 2012 toistuvaa. Lähes jatkuvaa tai jatkuvaa eli ympärivuorokautisen hoivan tarvetta oli hieman alle neljänneksellä asiakkaista. Tavoitteena on säännöllisen kotihoidon kohdentuminen enemmän apua ja käyntejä tarvitseville.(dia 87)

Rovaniemellä toteutettiin vuonna 2012 asiakaskysely kotihoidonasiakkaiden elämänlaadusta asiakkaille ja omaisille. Sosiaalista toimintakykyä tarkasteltaessa suurin osa koki jonkinasteista yksinäisyyttä: Vähän tai kohtuullisen yksinäiseksi itsensä koki yli puolet asiakkaista. Hyvin tai erittäin yksinäiseksi koki olonsa 11 prosenttia.

Psyykkistä toimintakykyä tarkasteltaessa peräti 54 prosenttia asiakkaista koki, että asiat menevät huonompaan suuntaan, kun ikä lisääntyy. Mielenkiintoista on, että kysyttäessä, tunteeko asiakas itsensä yksinäiseksi, vastasi näin kokevansa 33 prosenttia vastanneista ja vastaavasti 47 prosenttia ei kokenut itseään yksinäiseksi. Nämä prosentit eroavat siitä, miten asiakkaat kokivat yksinäisyyden päivittäisessä elämässään (sosiaalisen toimintakyvyn kysymys). Riittävästi ystäviään ja sukulaisiaan koki tapaavansa puolet asiakkaista. 35 prosentin mielestä tapaamisia ei ole riittävästi. Nämä korreloivat hyvin yksinäisyyden kokemusten kanssa.

Vähemmän "tarmoa" edelliseen vuoteen nähden koki tuntevansa 57 prosenttia asiakkaista. Elämänsä koki usein vaikeaksi 30 prosenttia asiakkaista, kun taas 49 prosenttia asiakkaista ei kokenut näin olevan. Vähintään yhtä onnelliseksi kuin nuorempana itsensä koki 26 prosenttia asiakkaista. 54 prosentin mielestä näin ei ollut. Suruun oli paljon aihetta neljänneksellä asiakkaista. Kolme prosenttia koki näin toisinaan ja 55 prosenttia asiakkaista ei tuntenut näin ollenkaan.

Kysyttäessä tyytyväisyyttä nykyiseen elämäänsä, 60 prosenttia vastasi olevansa tyytyväisiä, viisi prosenttia koki näin toisinaan ja 19 prosenttia ei ollut tyytyväisiä. Tyytyväisten osuus on varsin suuri, kun sitä vertaa edellisiin mittareihin.

Viime vuosina 80 vuotta täyttävälle tehtyjen hyvinvointihaastattelujen perusteella yli 80 prosenttia vastanneista koki terveydentilansa hyväksi tai vähintäänkin tyydyttäväksi. Liikuntakykynsä hyväksi arvioi hieman alle puolet vastanneista. Vuonna 2012 toteutetusta keskustan ja etäalueiden erittelystä selviää, että keskustan alueella prosenttiosuudet ovat hieman etäalueita paremmat. Yksinäisyyden kokeminen oli vuoden 2012 haastatteluissa noussut aiemmasta vuodesta; yli kolmannes vastanneista oli kokenut usein tai joskus yksinäisyyttä.

Elinympäristö:

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on ylläpitää ja edistää kuntalaisten terveyttä sekä turvata viihtyisä ja turvallinen elinympäristö. Kuntalaisten terveyttä ja turvallisuutta edistetään valvomalla elintarvikkeiden, talousveden ja uimaveden laatua, valvomalla kuntalaisille tarjottavien palveluiden, kuten esim. leikkipuistojen, uimahallien, kuntosalien, ohjelmopalveluyritysten tuottamien palveluiden turvallisuutta ja asuntojen, yleisten tilojen, koulujen ja päiväkotien sisäilman laatua.

Talousvesi

Rovaniemen kaupungin alueella käytettävä talousvesi on pohjavettä. Napapiirin Veden jakeluverkostoon on liittynyt n. 95 % kaupungin alueella olevista kiinteistöistä. Loput kiinteistöistä saavat talousvetensä joko vesiosuuskunnilta tai vesiyhtymiltä tai niillä on omat kiinteistökohtaiset talousvesikaivot. Napapiirin Vedellä on 36 vesilaitosaluetta ja vesiosuuskuntia ja -yhtymiä on 15 kpl.

Ympäristöterveysvalvonta valvoo vesilaitosten vedenottamoiden kuntoa ja käytettävän talousveden laatua vuosittain otettavilla viranomaisnäytteillä, n. 90 näytettä vuosittain. Tulosten mukaan talousvesi on täyttänyt sille asetetut laatuvaatimukset ja -suositukset.

Uimavesi

Kaupungin alueella olevia uimaranta- ja uima-allasvesiä valvotaan säännöllisesti. Kesäsin uimakauden aikana 25.6. – 15.8. otetaan kaupungin uimarannoilta (29 rantaa) uimavesinäytteet. Tulosten mukaan uimavedet ovat vuosittain täyttäneet niille asetetut laatuvaatimukset. Rovaniemen uimarannoista Ounas-
kosken uimaranta on ns. EU-uimaranta. Sen uimavesi on luokiteltu erinomaiseksi.

Rovaniemen kaupungissa on kaksi uimahallia/kylpylää; Rovaniemen kaupungin uimahalli ja Lapin Urheilupuiston uimahalli/kylpylä. Myös kuudessa hotellissa ja hoitolaitoksissa on uima-allas. Uima-
altaiden vedenlaatu on ollut laatuvaatimukset täyttävää, lukuun ottamatta joitakin poikkeamia klooripitoisuuksissa.

Elintarvikkeet

Elintarvikkeiden laatua ja elintarvikehuoneistojen kuntoa valvotaan säännöllisesti ympäristöterveydenhuollon suunnitelman mukaisesti. Rovaniemellä on elintarvikevalvonnan kohteita n. 650 kpl. Ruokamyrkytyspäilyjä Rovaniemellä on vuosittain ollut 1-3 tapausta. Epäilyjen johdosta tehtyjen selvitysten perusteella Rovaniemellä ei ole viime vuosina ollut selvää näyttöä elintarvikevälikteisistä epidemioista.

Kuluttajaturvallisuus

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan tarkastukset ovat viime vuosina kohdistuneet lähinnä uimarantojen, leikkikenttien ja ohjelmapalveluiden turvallisuuden valvontaan.

Sisäilmanlaatu

Sisäilmanlaadun tarkastuksia tehdään päiväkodeissa, kouluissa ja muissa yleisissä tiloissa. Useimmiten syy huonoon sisäilmanlaatuun on ilmanvaihdon puute ja/tai rakenteissa oleva kosteus.

Asuntojen terveydellisten olosuhteiden tarkastuksia tehdään asukkaan pyynnöstä, jos hänellä on perusteltu syy epäillä asunnosta aiheutuvan terveyshaittaa. Vuosittain tehdään noin 100 asunnontarkastusta.

Faktoja

- Rakennettuja katuja 354 km
- Yksityisteitä, kaupunki hoitaa 353 km
- Yksityisteitä, muut 555 km
- Pyöräteitä 136 km
- Jalankulkukäytäviä 13,6 km
- Viemäriverkostoa 752 km
- Vesijohtoverkostoa 2 129 km
- Liikennevaloja (11 osin ELY) 25 kpl
- Katuvalaisimia 12 715 kpl
- Rakennettua ja hoidettua puistoa 87 ha
- Leikkipaikkoja 88 kpl
- Pieniä pallokenttiä 41 kpl
- Muistomerkkejä 17 kpl
- Moottorikelkkauria 1150 km
- Uimarantoja 27 kpl
- Venereittejä merkattu 40 km
- Laitureissa venepaikkoja 246 kpl

- Matonpesupaikkoja 13 kpl
- Hoidettuja luontopolkuja 8 kpl

Kevyen liikenteen väylät

Kaupungilla on erillisiä kevyen liikenteen väyliä (yhdistettyjä jalankulku- ja polkupyöräteitä) 133 km. Näistä pidempiä yhtäjaksoisia teitä on noin 50 %.

Puistot ja virkistysalueet

Mukana keskustan ja Muurolan asemakaava-alueet.

VP, VK, VU, VP-1, VV:

1 969 788 m², n. 32 m² / asukas, 365 kpl

- VP: puisto

- VK: leikkiapuisto

- VU: urheilu- ja virkistyspalvelujen alue

- VP-1: puisto. alueella saa säilyttää 15.11.-30.4. välisenä aikana pysyvästi enintään 200 moottorikelkkaa

- VV: uimaranta-alue

VL, V, VR, VA:

7 742 512 m², n. 128 m² / asukas, 411 kpl

- VL: lähivirkistysalue

- V: virkistysalue

- VR: retkeily- ja ulkoilualue

- VA: viheralue

Rovaniemen kaupungin ilmasto-ohjelma

Kaupungin ilmasto-ohjelmaan on koostettu eri hallinnonaloilla jo tehtävät ilmastonmuutosta hillitsevät toimet ja esitelty lisää konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla kaupunki osallistuu hillintään jatkossa sekä sopeutuu muutosten vaikutuksiin. Ohjelma tuo kansallisen tason ilmastotavoitteet ja valmistumassa olevan maakunnallisen ilmasto-strategian linjaukset konkreettisesti kaupungin arkeen.

Rovaniemen kaupungin ilmasto-ohjelman päätavoite on:

”Rovaniemi on ilmastoasioissa maakunnan edelläkävijä. Ilmastonmuutos on keskeinen tekijä kaupunkikonsernin päätöksenteossa. Toiminnan pitkäjänteisyys ja ennakointiajattelu tuovat myös taloudellista kestävyyttä. Asukasta kohti lasketut kasvihuonekaasupäästöt kääntyvät laskuun.”

Päätavoite konkretisoituu ilmasto-ohjelmassa hallintokunnille ja toimielimille osoitetuista tavoitteista.

Ilmasto-ohjelman yhteydessä tehtiin kuntalaisille suunnattu rovaniemeläisen ilmasto-opas, jossa kansalaisen hyvinvointi on keskeisessä osassa. Ilmasto-opas sisältää hyödyllisiä käytännön ilmastotekoja, kuten:

”Ruokavalinnoilla voi vaikuttaa sekä ilmaston että oman itsensä hyväksi. Parhaimmillaan sekä ilmasto, vyötärö ja että lompakko kiittävät!”

Ilmasto-ohjelma ja ilmasto-opas löytyvät kokonaisuudessaan oheisesta linkistä:

<http://www.rovaniemi.fi/suomeksi/Palveluhakemisto/Ymparisto-ja-luonto/Ilmasto-ohjelma>

Rovaniemen kaupungin ympäristöraportti

Vuonna 2014 valmistuu ympäristöraportti, joka on osa hyvinvointikertomuksen seurantaa.

2. Keskeiset opit ja evästyks

Kaikki ikäryhmät

Yleinen **turvallisuus ja elinympäristön viihtyisyys** vaikuttavat keskeisesti ihmisten hyvinvointiin. Myös liikunta- ja kulttuuritarjonta tukevat merkittäväällä tavalla sitä, miten hyvin rovaniemeläiset voivat ja sitä, kuinka tiiviisti kaupungin hyvinvointiketju muodostuu. Kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön menetelmiä soveltamalla on mahdollista aikaansaada onnistuneita tuloksia. Kaupungissa tulee jatkaa **poikkihallinnollista ja kolmannen sektorin toimijoiden roolin** kehittämistä, jotta kaikkien toimialojen vaikutus hyvinvoinnin lisääntymiseen ja turvaamiseen pystytään täysipainoisesti hyödyntämään. Erityistä huomiota tulee kiinnittää **esteettömyyden edistämiseen**. Yleisen turvallisuuden lisäämisessä sekä **ennaltaehkäisevällä** työllä että **varhaisella puuttumisella** on keskeinen merkitys.

Lapset, lapsiperheet ja nuoret

Edelliseltä valtuustokaudelta nousee huolestuttavasti esiin lasten ja nuorten pahoinvointi. Useat indikaattorit kertovat, että huolimatta osittain positiivisesta kehityksestä, on lasten ja nuorten hyvinvoinnin eteen vielä paljon tehtävää. Erityisesti voi nostaa esiin lasten ja nuorten vanhemmuuden puutteen kokemisen, jonka heijastusvaikutukset näkyvät vuosien kuluessa väistämättä myös muissa indikaattoreissa, ellei tilanteeseen puututa. Turvallinen ja opastava kasvuympäristö luo perustan tasapainoiselle kasvulle. Tämän vuoksi keskeistä olisi panostaa nykyistä enemmän **ennaltaehkäisevään** toimintaan sekä lasten että nuorten, mutta erityisesti lasten ja nuorten perheiden osalta. Opastamalla ja tukemalla vanhempia vanhemmuuden varhaisessa vaiheessa, ehkäistään samalla lasten ja nuorten tulevaisuuden ongelmakäyttäytymistä, turvattomuuden tunnetta ja jopa koettua huonoa terveydentilaa, josta kertovassa indikaattorissa rovaniemeläisnuorten prosenttiosuudet ovat olleet viime vuosina korkeat. Tällainen pahoinvointi ei välttämättä johda lastensuojelullisiin toimenpiteisiin eikä näin ollen näy siitä kertovissa tilastoissa.

Omat haasteensa ennaltaehkäisevään toimintaan panostamiseen tuo tietysti nykyinen taloustilanne. Tästä johtuen olisi hyvin tärkeää löytää ratkaisuja niihin tilanteisiin, joissa tarvitaan **poikkihallinnollista ja moniammatillista yhteistyötä**. Erityisen merkittävää on nuorten ja nuorten aikuisten elämään liittyvien haasteiden ratkaiseminen, kuten nuorisotyöttömyys, kouluttautumattomuus ja opintojen keskeyttäminen. Esimerkiksi ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat erottuvat lukioissa opiskelevia negatiivisemmin päihteiden käyttöä, fyysisen uhan kokemista ja opintojen keskeyttämistä mittaavissa indikaattoreissa. Ilmiö on valtakunnallinen ja **varhaisen yhdessä tekemisen** keinoin pitäisi panostaa erityisesti ammatteihin opiskelevien tukemiseen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen on oltava toiminnan lähtökohta. Korjaavassa toiminnassa on lasten ja nuorten, kuten kaikkien muidenkin ikäryhmien hoidossa, pyrittävä panostamaan nykyistä enemmän avohoitoon laitoshoidon sijaan. Tällä **avohoitopainotteisuuden lisäämisellä** mahdollistetaan osaltaan nykyistä kevyempi, nykyaikaisempi ja kustannustehokkaampi palvelurakennemalli. Erityisesti avohoitopainotteisuuden lisääminen koskettaa nuorten mielenterveyspalveluja, sillä sairaalahoitoa mielenterveyden häiriöihin saaneiden nuorten osuus on kasvanut viime vuosina selkeästi maan keskitasoa korkeammaksi.

Kaikissa palveluissa, mutta erityisesti lasten, lapsiperheiden ja nuorten palveluissa tulee korostaa entistä enemmän **kuntalaisten omaa vastuuta**. Lasten ja nuorten kasvaminen vastuullisiksi kansalaisiksi on kaikkien yhteinen asia, ei vain yhteiskunnan vastuulla oleva.

Lasten ja nuorten kasvun kehitykseen liittyvien häiriötekijöiden tunnistaminen, hoito ja kuntouttaminen vaativat indikaattorien valossa lisää toimenpiteitä. Jotta hyvinvointi voidaan taata, jostain on nykyisessä taloudellisessa tilanteessa tingittävä, mutta mistä? Rovaniemellä tulee käydä arvokeskustelu siitä, mitä kaupungin toiminnassa painotetaan, jotta tulevaisuuden aikuiset voivat nykyistä paremmin.

Työikäiset

Nykyinen työllisyystilanne on työikäisten hyvinvoinnin keskeinen huolenaihe, sillä työttömyys heijastuu myös ihmisten ja perheiden muuhun hyvinvointiin. Viime vuosina työttömyys on jälleen lisääntynyt, eikä muutosta parempaan ole näkyvissä. Pitkäaikaistyöttömiä oli kesällä 2013 jo lähes tuplamäärä verrattuna vuoden 2008 tilanteeseen. Työttömyyteen ja siitä aiheutuviin seurannaisvaikutuksiin on pyritty ja pitää pyrkiä vastaamaan myös tulevaisuudessa vahvistamalla **työelämäosallisuutta poikkihallinnollisen ja moniammatillisen yhteistyön** avulla. Työikäisten **omavastuuta** ja **yhteisöllisyyttä** pitää pyrkiä lisäämään.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee olla myös työikäisten kohdalla toiminnan painopiste. **Ennaltaehkäisevällä** toiminnalla tulee pyrkiä vähentämään esimerkiksi vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen potilaiden määrää, joiden osuus on noussut Rovaniemellä varsin korkeaksi. Käytännössä tämä vaatii panostamista **oikea-aikaiseen** ja **varhaiseen puuttumiseen** päihteidenkäytön hillitsemiseksi ja toisaalta aktiivista pyrkimystä vähentää eri syistä johtuvia tapaturmia. Ennaltaehkäisevä toiminta on keskeisessä asemassa myös, kun pyritään vähentämään kansantautien määrää.

Korjaavan toiminnan osalta **avohoitopainotteisuuden lisääminen** on välttämätöntä. Erityisesti tämä koskee aikuisten mielenterveyspalveluja. Käyttöä mittaavien indikaattorien valossa sekä laitoshoidon että avohoidon suhteutettuna maan keskitasoa. Kustannuksiltaan psykiatrinen laitoshoidon on kuitenkin huomattavasti keskisuurten kaupunkien tasoa kalliimpaa. Huomionarvoista on myös se, että mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden osuus väestöstä on ollut viime vuosina Rovaniemellä selkeästi korkeampi kuin koko maassa keskimäärin.

Ikäihmiset

Ikäihmisten osalta tavoitteena on, että he kykenisivät asumaan kotonaan mahdollisimman pitkään. Edellytyksenä tälle on **hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen** ennakoivasti työikäisestä alkaen. Tällä hetkellä kotona asuvien ikäihmisten osuus ikäluokastaan on hieman tavoiteltua matalampi. Palveluprosesseja tulee jatkuvasti kehittää **sisällyttämällä kuntoutus** kaikkiin palveluihin **ja lisäämällä kotihoitopainotteisuutta**. Erityisenä tavoitteena on säännöllisen kotihoidon kohdentuminen enemmän apua ja käynnejä tarvitseville.

Yksi merkittävä haaste ikäihmisten kotona asumisessa on yksinäisyys. Miten pidetään huoli siitä, että kotona yksin asuvan vanhuksen sosiaalinen elämä on riittävällä tasolla ja hän ei koe oloaan yksinäiseksi eli tyytyväisyys elämään säilyy? Säännöllisen kotihoidon asiakkaille suunnattu kysely osoitti, että yksinäisyys ja muut negatiiviset tuntemukset ovat varsin yleisiä kotihoidon asiakkailla. Tähän on kiinnitettävä erityistä huomiota tulevaisuudessa. Ikäihmisten **yhteisöllisyyttä** yhdessä lähiverkon ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tulee edistää.

Jotta ikäihmisten kotona asuminen olisi ylipäätään mahdollista, sekä fyysisen että psyykkisen toimintakyvyn oltava riittävällä tasolla. Tällä hetkellä tilanne mielenterveyden näkökulmasta on varsin tyydyttävä, mutta dementia-indeksi on korkea. Tähän voi osaltaan vaikuttaa muistisairauksien varhainen tunnistaminen Rovaniemellä. Jatkossa tulee seurata ja kiinnittää huomiota muistisairauksien hoidon **palvelujen järjestelyihin**. Erytiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja on Rovaniemellä ollut viime vuosina muun maan tasoa enemmän. Koska erityiskorvausoikeus kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä, on tämäkin otettava huomioon eläkeväestön toimintakykyä ja palvelujen tarvetta arvioitaessa. Edelleen tulee ottaa huomioon **ennaltaehkäisevän** toiminnan merkitys ikäihmisten kotitapaturmien, vammojen ja myrkytysten vähentämisessä.

OSA II

3. Kaupunkistrategian painopisteet ja linjaukset

Kaupunkistrategian 2014 - 2017 päämäärät

ASUKKAIDEN ROVANIEMI

Rovaniemi järjestää asukkaille laadukkaat peruspalvelut ja luo edellytykset muille hyvinvointipalveluille. Asukkaille tarjotaan viihtyisä elinympäristö ja hyvät kuulluksi tulemisen, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet.

YRITYSTEN ROVANIEMI

Rovaniemi tarjoaa elinkeinotoiminnalle monimuotoisen ja monialaisen kehitysympäristön sekä hyvät menestymisen ja työllistämisen edellytykset.

KYLIEN ROVANIEMI

Rovaniemen keskustaa lähiöineen ja maaseutua kylineen kehitetään luonnonläheisenä, elinvoimaisena ja vireänä kokonaisuutena.

MAAKUNNAN ROVANIEMI

Rovaniemi on kehittyvä, yhteistyö- ja muutoskykyinen, kansainvälinen ja omaleimainen maakunta- ja palvelukeskus.

Menestystekijät

1. Asukkaiden hyvinvoinnin edistyminen
2. Yritysten ja Rovaniemen alueen kilpailukyvyyn ja elinvoiman vahvistuminen
3. Kaupunkikonsernin talouden tasapainoisuus

Suunnittelukauden yleiset tavoitteet

Asukasmäärä on vuoden 2016 lopussa 62 000 asukasta

Asukkaiden hyvinvointi lisääntyy verrattuna aikaisempaan ja suhteessa vertailukaupunkeihin

Työttömyysaste on enintään 12 % v. 2016

Nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys alenevat

Työllisten määrän kasvu ylittää kaupunkien (50 000 asukasta) keskitason

Yrityskanta kasvaa keskimäärin 4 % vuodessa

Konsernin talous on tasapainossa

Päämäärät ja niihin liittyvät strategiset kärjet sisältävät runsaasti hyvinvointiin liittyviä tarkempia tavoitteita.

Uusi kaupunkistrategia valmistuu vuoden 2014 aikana.

4. Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

Ohjelmat valmistelun vastuualueen mukaisesti

Yleinen toiminnan ohjaus

- Kaupunkistrategia
- Talousarvio- ja taloussuunnitelma
- Palveluhankintastrategia
- Palvelujen järjestämissuunnitelmat
- Palvelutilaukset
- Palvelutuotantosuunnitelmat
- Alueidenkäytön strategia
- Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen kehittämisohjelma 2013-2016
- Omistajapoliittiset linjaukset
- Turvallisuussuunnitelma
- Elinkeinojen kehittämisohjelma
- Kansainvälistymisohjelma
- Konsernin henkilöstö- ja työnantajapoliittiset linjaukset
- Rovaniemen kaupungin työhyvinvoinnin toimintasuunnitelma vuosille 2012-2015
- Tietohallinto-ohjelma 2014-2017
- Viestintästrategia (valmisteilla)

Sosiaali- ja terveystalvet

- Rovaniemen kaupungin uuden ajan sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatuspalvelut
- Kokoava tutkimus Rovaniemen kaupungin lastensuojelun palvelurakenteesta
- Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma vuoteen 2015
- Neuvola-, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon sekä ehkäisevän suunterveydenhuollon toimintaohjelma
- Ikäpoliittinen strategia 2020 (toimenpideohjelman päivitys syksyllä 2014)
- Vammaispoliittinen ohjelma 2012 - 2020
- Mielenterveys- ja päihdeohjelma 2012-2016
- Rovaniemen kaupungin kotouttamisohjelma 2014 - 2020
- Sairaanhoidopiirin terveydenhuollon järjestämissuunnitelma

Sivistyspalvelut

- Päivähoidon ja perusopetuksen palveluverkkoselvitys (valmisteilla)
- Nuorisokeskuksen esiselvitys 2013
- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma 2016. (Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2016)
- Perusopetuksen järjestämisperiaatteet
- Koulupalvelukeskuksen laatukäsikirja
- Kulttuurinen opetussuunnitelma, valmisteilla
- Elämäniloa kulttuurista – ikääntyvien kulttuurinen toimenpide ja voimavaraohjelma
- Varhaisiän taidekasvatusmalli (valmisteilla)
- Kulttuurin kotouttamisohjelma (valmisteilla, Kultti-hanke)
- Taikalamppujen loisteessa – Lastenkulttuuritoiminnan taikalamppuverkoston toiminnan arviointi, 2009, OKM
- Liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelma 2020
- Liikuntapoliittinen ohjelma, päätöksenteossa

Tekniset palvelut

- Maankäytön ja asumisen toteuttamisohjelma
- Maapoliittinen ohjelma
- Liikennejärjestelmä 2030
- Rovaniemen kaupungin ilmasto-ohjelma 2012 - 2020
- Ympäristöraportti, joka on osa hyvinvointikertomuksen seurantaa. (valmisteilla)

5. Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä nykyisellä valtuustokaudella

1) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet			
Ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen			
Tavoitteet	Toimenpiteet (ja vastuutaho)	Resurssit	Arviointimittarit
Vanhemmuuden tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> kotiin annettavien palvelujen lisääminen (Sosiaali- ja terveystalokeskus) alueellinen yhteistyö muiden lasten ja nuorten parissa toimivien sidosryhmien kanssa (Sosiaali- ja terveystalokeskus) ryhmätoimintojen kehittäminen (Sosiaali- ja terveystalokeskus) opiskeluhoitolain muutoksiin varautuminen (Sivistystalokeskut) <i>tarkempia toimenpiteitä lapsi- ja nuoris-</i> 	<p>Lasten Kaste -hanke ajalle 1.2.2014 – 28.2.2016. Hankkeessa toteutetaan "Vahvuutta vanhemmuuteen" ja "Ihmeelliset vuodet" -ryhmätyön menetelmien käyttöönottoa. Hankkeen aikana kehittämistyöhön yhden henkilön työpanos.</p> <p>Lähemmäs-hanke lastensuojelussa ja ennaltaehkäisevässä perhetyössä 2013 - 2016. Hankkeen tavoitteena on mm. edistää lasten ja heidän läheistensä osallisuutta, tukea lasten ja perheiden itsenäistä selviytymistä sekä lisätä läheisten monimuotoisen tuen mahdollisuuksia lasten ja heidän perheistensä elämässä. Myös moniammatillisen yhteistyön tiivistäminen.</p> <p>Toisen asteen opiskelijoiden opiskelijahuolto on siirtymässä kaupungin vastuulle. Varautuminen muutokseen.</p>	<p>Hankkeen tuottamat arvioinnit</p> <p>Palveluiden muoto ja määrä. Toiminnan taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset</p> <p>Hankkeen tuottamat arvioinnit</p> <p>Palveluiden muoto ja määrä</p> <p>Toiminnan taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset</p> <p>Moniammatillisen yhteistyön toteutuminen</p>

<p>Varhainen yhdessä tekeminen ja nuorten sosiaalinen vahvistaminen</p>	<p><i>poliittisessa ohjelmassa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ammattiin opiskelevien varhainen tukeminen, jotta saadaan vähennettyä päihteiden käyttöä, fyysisen uhan kokemista ja opintojen keskeyttämistä (Perusturvapalvelut ja sivistyspalvelut) • poikkihallinnollinen ja moniammatillinen tiivis yhteistyö nuorten sosiaalisesti vahvistamiseksi koulujärjestelmässä ja työelämästä (Kaikki) • kolmiportaisen tuen toimintojen tehostaminen ja yhdenmukaistaminen kaupungin eri koulualueilla (Sivistyspalvelukeskus) • sähköisen Opintopolku-järjestelmän käyttöönotto; järjestelmä parantaa koulutuksen järjestäjän tietoisuutta opinnoissa mukana olevista, esimerkiksi positiivisesta ja negatiivisesta keskeyttämisestä (Sivistyspalvelukeskus) • nuorten vapaa-ajan toiminnan kehittämisen (Sivistyspalvelukeskus ja Sivistyspalvelut) • <i>tarkempia toimenpiteitä lapsi- ja nuorisopolitiittisessa ohjelmassa</i> 	<p>Moniammatillisen yhteistyön lisääminen nuorten parissa toimivien tahojen kanssa</p> <p>Tehostetun tuen tukitoimien resursointi ja tehostaminen</p> <p>Nykyisillä resursseilla hyödyntäen nuorisoteemaisia hankkeita ja rahoitusmahdollisuuksia</p> <p>Hanketyönä mahdollisuuksien mukaan</p>	<p>Kouluterveyskyselyjen tulokset sekä Sotkanetin tilastot</p> <p>Perusopetustilasto</p> <p>Opintopolku-järjestelmän toimivuus</p> <p>Toteutuneiden hankkeiden määrä ja niiden tuotokset</p>
---	---	---	--

<p>Vammojen ja myrkytysten vaatiman sairaalahoidon vähentäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ehkäisevän päihdetyön menetelmien käyttöönotto ja niiden resursointi (Sosiaali- ja terveystalokeskus) • mini-intervention (lyhyt kysely) toteuttaminen potilas/asiakastyössä päihteiden käytön hillitsemiseksi (Sosiaali- ja terveystalokeskus) • tapaturmien ennaltaehkäisy poikkiallisena yhteistyönä (Turvallisuustyöryhmä) 	<p>Hyvinvointi hakusessa -hanke</p>	<p>Sotkanetin indikaattorit Hankkeen arviointi</p> <p>Sotkanetin indikaattorit</p>
<p>Turvallinen ja esteetön elinympäristö</p>	<ul style="list-style-type: none"> • toimenpideohjelman laatiminen väkivalta- ja huumausaineriikosten ennalta ehkäisemiseksi (Turvallisuustyöryhmä) • laaditaan kaikkia oppilaitoksia koskeva ohjeistus (Sivistystalokeskus) • kuljetustalujen alueellinen keskinäinen integrointi ja palvelulinjaliikenteen kokonaiskustannuksien alentaminen (Tekniset palvelut ja Perusturvapalvelut) • esteettömän (asuin)ympäristön luominen erityisryhmien ja ikäihmisten toimintakyvyn edistämiseksi (Tekniset palvelut, Strateginen kehittäminen ja Perusturvapalvelut) 	<p>Turvallisuustyöryhmän toiminta</p> <p>Turvallisuustyöryhmän toiminta</p> <p>Oppilaitosten turvallisuustyöryhmä</p>	<p>Sotkanetin indikaattorit</p> <p>Toimenpideohjelman valmistuminen</p> <p>Ohjeistuksen valmistuminen</p> <p>Integroinnin toteutuminen ja palvelulinjaliikenteen kokonaiskustannukset</p> <p>Tavoitteen toteutuminen</p>

<p>Liikunta hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäjänä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hissittömien kerrostalojen määrän vähentäminen (Tekniset palvelut ja Strateginen kehittäminen) • etä- ja mobiilipalvelujen ja sähköisen asiointin lisääminen (Kaikki) • Korjausrakentamisen opastaminen rakennustarkastajan ja terveystarkastajan yhteistyöllä. • yhteistyö ennaltaehkäisevänä toimintana sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa esim. 2. tyypin diabetes-riskiryhmien, ikääntyvien tuki- ja liikuntaelinsairaiden ja mielenterveys- ja päihdeasiakkuuksien ennaltaehkäisyssä ja/tai kuntoutuksessa (Sivistyspalvelukeskus ja sosiaali- ja terveyspalvelukeskus) • lasten ja nuorten säännöllisen terveyslääkärin toiminnan uusien toimintamallien löytäminen, esim. painonhallinta (Sivistyspalvelukeskus) • luontoliikunta hyvinvoinnin edistäjänä, toimintamallin kehittäminen (Perusturvapalvelut ja Rovaniemen kehitys) 	<p>Selvitetään nykyisten resurssien puitteissa mahdollisuus toteuttaa edellä mainitut sisäilmaongelmien ehkäisemiseen liittyvät toimenpiteet.</p> <p>Resurssien yhdistäminen</p> <p>Resurssien lisääminen mm. hankerahalla</p> <p>Mahdollinen hankerahoitus</p>	<p>Hissittömien kerrostalojen määrä</p> <p>Uudet etä- ja mobiilipalvelut ja sähköisen asiointin menetelmät</p> <p>Yhteisen toimintamallin syntyminen</p> <p>Uudet toimintamallit</p> <p>Toimintamallin toteuttaminen</p>
---	--	---	--

<p>Kulttuuri hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäjänä</p>	<ul style="list-style-type: none"> turvallisten ja toimivien liikuntapaikkojen ja -palvelujen luonti tasapuolisesti eri ikäryhmille koko alueelle (Sivistyspalvelut) opiskelu-, nuoriso- ja ikäihmisten liikuntapalvelujen kokoaminen liikuntakalenteriksi ja sen markkinointi (Sivistyspalvelukeskus) Liikkuva koulu -hankkeen laajentaminen useammilla kouluille (Sivistyspalvelut ja sivistyspalvelukeskus) lasten ja nuorten sosiaalinen vahvistaminen kehittämällä ja hyödyntämällä taide- ja kulttuurilähtöisiä pedagogisia toimintamalleja sekä vuorovaikutusta ja viestintää (Sivistyspalvelukeskus) ikäihmisille kohdennettujen kulttuuripalvelujen saavutettavuuden lisääminen asiakaslähtöisesti (Sivistyspalvelukeskus ja perusturvapalvelut) 	<p>Lähiliikuntapaikkaverkkosuunnitelman laatimisen resursointi</p> <p>Resurssia kohdennetaan tiedotukseen ja koordinointiin.</p> <p>Välituntiliikunnan ohjaajien koulutus</p> <p>Lastenkulttuuriverkosto -toiminta ja lapsille ja nuorille kohdennetut kulttuuripalvelut. Yhteistyön lisääminen sidosryhmien kanssa, verkostomainen toimintatapa. Lukuinto-hanke ja oppilaitosyhteistyö. Ammattiin opiskelevien, II asteen opiskelijoille suunnattu toiminta. Samassa veneessä yhteisillä työkaluilla -hanke.</p> <p>IkäEhyt-hanke</p>	<p>Suunnitelma ja uudet lähiliikuntapaikat</p> <p>Toteutuneet kalenterit</p> <p>Uusien koulujen määrä</p> <p>Lastenkulttuuriverkosto-toiminnan arviointi, hankkeiden raportointi Kulttuurin eri yksikköjen tuottama arviointi.</p> <p>IkäEhyt-hankkeen arviointi. Kulttuurin eri yksikköjen tuottama arviointi.</p>
--	--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • taide- ja kulttuurilähtöisten menetelmien hyödyntäminen eri-ikäisten ihmisten ja erityisryhmien arjessa, kuten näyttelyt, työpajat, muistelut, musiikkielämykset (Sivistyspalvelukeskus) • Virtuaalisten palvelujen ja täsmäpalvelujen pilotointi kirjastoissa (Sivistyspalvelukeskus) • Kulttuuripalvelujen tuottaminen kaupungin eri alueille (Sivistyspalvelukeskus, alueelliset palvelut ja sivistyspalvelut) • eri tehtäväalueiden ja kulttuurin yhteistyön kehittämishanke tukemaan osallisuuden vahvistumista (Sivistyspalvelut) • Kulttuurin kotouttamisohjelman laadinta ja toimenpide-ehdotusten toteuttaminen (maahanmuuttajanäkökulma) (Sivistyspalvelut) 	<p>Resurssivaraus perustoiminnassa, jota vahvistetaan hanketyöllä. Aistien hanke. Maahanmuuttajien kirjastopalveluhanke.</p> <p>Lapin yhteinen kirjasto -hanke Kirjat kotiin kirjastosta -hanke</p> <p>Kulttuuripalvelujen tuottaminen aluelautakuntajaon mukaisesti koskien kirjasto- ja yleisen kulttuurituottamisen palveluja.</p> <p>Kultti-projekti</p>	<p>Toteutuneet tapahtumat, joissa eri menetelmiä on hyödynnetty. Hankkeen raportointi.</p> <p>Hankkeiden raportointi Lapin kirjastojen yhteistoiminnan kehittyminen</p> <p>Aluelautakuntatoiminnan oma raportointi.</p> <p>Hankkeen toteutuminen</p> <p>Hankkeen raportointi</p>
--	---	--	--

2) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Avo- ja kotihoidon ensisijaisuus

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
<p>Lasten, lapsiperheiden ja nuorten avopainotteisten palvelujen ensisijaisuus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sijaisperhesijoitusten osuuden kasvattaminen kaikista kodin ulkopuolisista sijoituksista (Sosiaali- ja terveystalvelukeskus) • nuorten mielenterveystalvelujen avohoidon ensisijaisuus; yhteistyössä sairaanhoidopiiriin ja järjestöjen kanssa (Perusturvatalvelut ja sosiaali- ja terveystalvelukeskus) • avoimen päiväkodin ja kerhotoiminnan laajentaminen (Sivistystalvelut ja sivistystalvelukeskus) • kotitalvelun kehittäminen lapsiperheiden tueksi (ryhmämuotoinen, vertaistukea sisältävä toiminta) (Sosiaali- ja terveystalvelukeskus) • lapsiperheiden ryhmämuotoisten talvelujen lisääminen (Sosiaali- ja terveystalvelukeskus) • <i>vrt. lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma vuoteen 2015</i> 	<p>Talvelut tuotetaan nykyisillä resursseilla, mutta talvelujen mahdollisen lisääntymisen ja kehittämisen myötä resursseja tulee arvioida uudelleen.</p>	<p>Sijaisperhesijoitusten osuus kaikista sijoituksista</p> <p>Avohoidon ja laitoshoidon suhde</p> <p>Tavoitteen toteutuminen</p> <p>Tavoitteen toteutuminen</p> <p>Ryhmämuotoisten talvelujen määrä</p>

<p>Työikäisten avopainotteisten palvelujen ensisijaisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aikuisten mielenterveyspalvelujen avohoitopainotteisuuden lisääminen (Perusturvapalvelut) • Päiväkuntoutuksen kehittäminen päihdepalveluissa ja päihdekuntoutuspalvelujen kilpailuttaminen (Perusturvapalvelut ja sosiaali- ja terveyspalvelukeskus) 	<p>Vuonna 2014 perustetaan kaupungin kriisitiimi, 8 työntekijää</p> <p>1 htv:n lisäys</p>	<p>Effican käyttilasto</p> <p>Asiakasmäärät</p>
<p>Ikäihmisten avopainotteisten palvelujen ensisijaisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • palvelurakenteen kehittäminen avopalveluja, palveluohjausta ja kuntoutusta painottaen (Perusturvapalvelut) • kotihoitopainotteisuuden lisääminen (Perusturvapalvelut) • teknologian hyödyntäminen kotihoidon kehittämisessä; kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmän ja mobiililaitteiden käyttöönotto 2014 ja välittömän asiakastyön lisääminen. (Sosiaali- ja terveyspalvelukeskus ja perusturvapalvelut) 	<p>Kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmään varataan resurssit</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen; tavoitteena on, että 90-91 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä asuu kotona, 13 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä on säännöllisen kotihoidon piirissä ja enintään 9 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä on ympärivuorokautisen hoidon piirissä.</p>

3) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Kuntoutuksen toteutuminen hoito- ja palveluketjuissa

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Asiakkaiden toimintakyvyn ja kuntoutustarpeiden arvioinnin sekä kuntoutustoimenpiteiden kehittäminen.	<ul style="list-style-type: none"> erityisryhmien toimintakyvyn arvioinnin mallin juurruttaminen terveydenhuoltopalveluissa (Perusturvapalvelut ja sosiaali- ja terveyspalvelukeskus) neuropsykiatrisen kuntoutuksen tehostaminen (Perusturvapalvelut ja sosiaali- ja terveyspalvelukeskus) kuntoutuksen osuuden ja osaamisen sisällyttäminen tarvittaessa palvelu- ja hoitoketjuihin (Perusturvapalvelut ja sosiaali- ja terveyspalvelukeskus) gerontologisen kuntoutuksen kokonaisuuden mallintaminen (Perusturvapalvelut) 	<p>Resursseja kohdennetaan kuntoutusosaamisen vahvistamiseen</p> <p>Kuntoutuksen alueellisen toimintamallin kehittäminen -hanke</p>	<p>Tavoitteen toteutuminen</p> <p>Tavoitteen toteutuminen</p> <p>Hankkeen tulokset</p> <p>Mallinnuksen toteutuminen</p>

4) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Työllisyyden edistäminen

Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Työllisyyden edistäminen työpaikkoja lisäämällä	<ul style="list-style-type: none"> uusien työpaikkojen ja uusien yritysideoiden luominen (Strateginen kehittäminen ja Rovaniemen kehitys yhteistyössä TE-palvelujen kanssa) kaupungin työllisyyspalvelujen uudelleenorganisointi (Kaupungin johtoryhmä) työllisyyden edistäminen yhteistyönä RovaTokka ry:n ja asukkaiden kanssa (Hallintopalvelut) 	RovaTokka ry:n toiminta ja mahdolliset hankkeet	<p>Uudet työpaikat ja yritykset</p> <p>Uuden toimintatavan toteutuminen</p> <p>Toteutuneet hankkeet ja niiden arviointi</p>
Nuorten työllisyyden edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> kaupungin yhteistyö TE-palvelujen, elinkeinotoiminnan, oppilaitosten, Eduron ja työnantajien kanssa nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. (Perusturvapalvelut, sosiaali- ja terveystalvelukeskus, sivistyspalvelut ja strateginen kehittäminen yhteistyössä eri tahojen kanssa) 	<p>Resursointi huomioiden TYP-lainsäädäntö 1.1.2015 alkaen. Koskee nuoria, joilla on moniammatillisen yhteistyön tarve:</p> <ul style="list-style-type: none"> 25-29-vuotiaita nuoria, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti työttömänä 12 kk alle 25-vuotiaita nuoria, jotka ovat olleet työttömänä yhtäjaksoisesti 6kk 	<p>Arviointi huomioiden TYP-lainsäädännön vaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> määrärahoihin henkilöstöön palveluihin

<p>Työikäisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nuorisotakuun vaatimusten toteuttaminen (Kaikki) • pitkäaikaistyöttömien palvelujärjestelmän kehittäminen MONET-kuntakokeilun avulla: Tavoitteena on pitkäaikaistyöttömien työllistymisen tukeminen ja työttömyyden vähentäminen. Kokeilukunnissa kunta koordinoi työttömänä olleiden palvelujen järjestämistä. (Perusturvapalvelut ja sosiaali- ja terveysterveyspalvelukeskus yhteistyössä eri toimijoiden kanssa) • pitkäaikaistyöttömien, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten työ- ja toimintakyvyn arvioinnin ja kuntouttavien toimenpiteiden kehittäminen moniammatillisella yhteistyöllä. (Perusturvapalvelut ja sosiaali- ja terveysterveyspalvelukeskus) • työelämäosallisuutta lisäävän palvelukokonaisuuden kehittäminen yhä edelleen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. (Perusturvapalvelut ja sosiaali- ja terveysterveyspalvelukeskus) • omavastuun korostaminen työllistymisessä (Sosiaali- ja terveysterveyspalvelukeskus ja strateginen kehittäminen yhteistyössä TE-palvelujen kanssa) 	<p>Resursointi huomioiden nuorisotakuun yhteensovittaminen TYP:n vaatimusten kanssa.</p> <p>MONET-kuntakokeilu</p> <p>MONET kehittää osittain palvelujärjestelmään liittyviä koordinointi- ja kehittämistehtäviä, jotka ovat jatkossa tyypin ydintehtäviä.</p> <p>Uuden ajan sosiaali- ja terveysterveyspalvelut; 250 tapausta/vuosi toimintamallin mukaisia (Pakaste II) palveluja</p>	<p>Kuntakokeilun mittarit</p> <p>Vuositalasto</p> <p>Palvelukokonaisuuden toteutuminen</p>
--	---	---	--

OSA III

6. Valtuustokausittaisen hyvinvointikertomuksen hyväksyminen

Rovaniemen kaupunginvaltuusto hyväksyy edellä esitetyt nykyisen valtuustokauden painopisteet, joita ovat:

- Ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen
- Avo- ja kotihoidon ensisijaisuus
- Kuntoutuksen toteutuminen hoito- ja palveluketjuissa
- Työllisyyden edistäminen

Muilta osin kaupunginhallituksen hyväksymä Rovaniemen kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2013 - 2016 saatetaan tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Nykyisen valtuustokauden painopisteisiin liittyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa vastaavat yhteistyössä lautakunnat ja johtokunnat.